

Sygn. akt V ACa 92/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Iwona Wilk
Sędziowie :	SA Jadwiga Galas SA Barbara Kurzeja (spr.)
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 11 sierpnia 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego w(...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 19 listopada 2014 r., sygn. akt II C 184/13

1. oddala apelację;
2. przyznaje adwokatowi M. J. z Kancelarii Adwokackiej w G. od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Gliwicach) kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem 60/100) złotych, w tym 27,60 złotych podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Barbara Kurzeja	SSA Iwona Wilk	SSA Jadwiga Galas
---------------------	----------------	-------------------

Sygn. akt: **V ACa 92/15**

UZASADNIENIE

Powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w (...) kwoty 300.000 złotych tytułem zadośćuczynienia, a nadto zobowiązania pozwanego do przeproszenia go „za niehumanitarne warunki życia panujące w więzieniu” w czasie odbywania przezeń kary pozbawienia wolności (od lipca 2007 do 19 maja 2008 roku i od 05.02.2011 do 15 lipca 2013 r.).

Twierdził, że warunki te były niezgodne z normami wyznaczonymi przez przepisy prawa krajowego i międzynarodowego i polegały na niedotrzymaniu nakazanej normami minimalnej powierzchni celi mieszkalnej przypadającej dla powoda, niespełnianiu odpowiednich warunków higienicznych; sanitariaty znajdowały się bowiem w celach mieszkalnych i nie były wystarczająco oddzielone. Ponadto wskazał, że wentylacja w celi była nieprawidłowa, na ścianach był grzyb, woda w celi była zimna, a pościel i koce praktycznie nie do użytku. Również oświetlenie w celi nie odpowiadało normom, nie miał dostępu do biblioteki a na spacerniaku panował smog tytoniowy, co uniemożliwiało mu oddychanie. Miał nadto zbyt mało czasu na umycie się. W ten sposób – w jego ocenie -naruszone zostały jego prawa osobiste takie jak: prawo do humanitarnego traktowania i prawo do intymności.

Pozwany Skarb Państwa wnosił o oddalenie powództwa i podniósł zarzut przedawnienia roszczenia obejmującego okres od lipca 2007 roku do 19 maja 2008 roku, a poza tym wskazał, że w okresie od dnia 5 lutego 2011 roku do 15 lipca 2013 roku powód przebywał w celach nieprzeludnionych, w godnych warunkach.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2014 roku Sąd Okręgowy oddalił powództwo i orzekł o kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu ustalając, co następuje.

Powód J. B. odbywał karę pozbawienia wolności w pozwanym zakładzie karnym w okresie od lipca 2007 roku do 19 maja 2008 roku i od 5 lutego 2011 roku do 15 lipca 2013 roku. Powód nadał odbywa karę pozbawienia wolności, ale już w innej jednostce penitencjarnej. W okresie od dnia 15 lipca 2011 roku do 27 października 2011 r. powód przebywał na oddziale dla więźniów niebezpiecznych, gdzie na warunki bytowe nie narzekał.

Następnie został przeniesiony na oddział zwykły i osadzony w celi nr (...), gdzie przebywał do końca pobytu w tym Zakładzie. W rozpatrywanym okresie nie był on przeludniony, a w celi z powodem przebywał jedynie jeden współwięzień. Cella, którą zajmował powód była odpowiednio dostosowana do pobytu więźniów miała 4m długości i 2 m szerokości i w 2011 roku została wyremontowana. Na jej wyposażeniu znajdowały się łóżka dla każdego osadzonego, stół, krzesła, szafki. Cella posiadała dostęp do światła dziennego oraz oświetlenia sztucznego. W celi znajdował się również kącik sanitarny, na który składa się muszla klozetowa i umywalka z podłączoną wodą. Pełne zabudowanie celi systemem wentylacyjnym nie jest możliwe ze względu na brak dodatkowych kanałów wentylacyjnych w ścianach budowli a zainstalowanie takich kanałów pociągałoby za sobą naruszenie substancji budowlanej, co architektonicznie nie jest możliwe. Cella wyposażona była w wentylację grawitacyjną, kontrolowaną przez kominiarza. Istniała również możliwość przewietrzenia pomieszczeń, znajdujące się w nich okna można było otwierać o każdej porze. Kącik sanitarny odgradzony był od reszty pomieszczenia przesłoną o wysokości od 120 cm do 130 cm, przez co zapachy z kącików sanitarnych rozchodziły się po całej celi. Niemniej jednak o czystość i porządek w celach dbali sami więźniowie, którym były wydawane środki czyszczące. Osadzonym wydawano również środki do higieny osobistej. Dla każdego więźnia wydawana była pościel i koce, które co dwa tygodnie podlegały wymianie. Trzy razy dziennie wydawane były posiłki w ramach śniadania, obiadu i kolacji. Posiłki były dobrej jakości. Więźniom przysługiwała ciepła kąpiel raz w tygodniu, codzienny dostęp do ciepłej wody mają zagwarantowane jedynie osoby skazane płci żeńskiej. Czas kąpieli wynosi 10 minut. Nadto osadzeni mają możliwość korzystania z grzałek elektrycznych do grzania wody dla celów higienicznych i spożywczych. W celi powoda - jak i w pozostałych celach - panowała właściwa temperatura zimą (około 20 stopni) również właściwe było oświetlenie. W zakładzie znajdują się również pomieszczenia biblioteczne a księgozbiór jest stale uzupełniany. Powód korzystał z biblioteki. Więźniowie mają prawo do korzystania ze spacerniaka raz dziennie w czasie około 1 godziny. Spacerniaki znajdują się na zewnątrz Zakładu Karnego, są otoczone siatką, a nad nimi znajduje się dach; występuje tam zatem stały przewiew.

W ocenie Sądu Okręgowego, uzasadniony okazał się podniesiony przez pozwanego zarzut trzyletniego przedawnienia roszczenia obejmującego okres od lipca 2007 roku do 19 maja 2008 roku, stosownie do treści art. 442¹ k.c. Pozew winien być wniesić najpóźniej do dnia 20 maja 2011 roku, a uczynił to dopiero w dniu 16 stycznia 2013 roku.

W pozostałym okresie powód przebywał w warunkach, które nie naruszały w żaden sposób jego dóbr osobistych w związku z czym jego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie z braku podstaw z art. 23,24 i 448 k.c.

W apelacji od powyższego wyroku powód podnosząc zarzut:

- naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę wiarygodności zeznań świadków: D. N. i M. S. i błędne przyjęcie, że pozwany zapewnił powodowi godne warunki odbywania kary pozbawienia wolności,

- art. 117§ 2 k., w zw. z art. 5 k.c. poprzez ich niezastosowanie

wniósł o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie jest uzasadniona.

Dla skuteczności zarzutu popełnienia przez Sąd pierwszej instancji błędu w ustaleniach faktycznych nie wystarcza stwierdzenie o ich wadliwości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, niesłusznie im je przyznając (tak Sąd Najwyższy m.in. w orzeczeniach z dnia: 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, LEX nr 52753; 12 kwietnia 2001 r., II CKN 588/99, LEX nr 52347; 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, LEX nr 53136).

Ponieważ skarżący nie uzasadnił należycie analizowanego zarzutu, wskazując jedynie, że „zeznania wskazanych świadków nie wytrzymują konfrontacji z zeznaniami innych świadków”, to brak ten w istocie uchyla możliwość dokonania jego kontroli instancyjnej, zwłaszcza że przeprowadzona przez Sąd Okręgowy ocena zgromadzonego materiału dowodowego w żaden sposób nie uchybia treści art. 233 § 1 k.p.c., a wyprowadzone na jej podstawie ustalenia faktyczne Sąd Apelacyjny akceptuje i uznaje za własne.

Wbrew zarzutom skarżącego Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej subsumcji prawa materialnego do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego i brak jest podstaw do przyjęcia, że dokonując jurydycznej oceny tych ustaleń Sąd Okręgowy naruszył normy art. 448 w zw. z art. 23 i 24 k.c., bądź wskazany w apelacji art. 117 § 2 k.c.

Wprawdzie na Państwie ciąży przewidziany w normach konstytucyjnych oraz umowach międzynarodowych obowiązek zapewnienia osadzonemu godziwych warunków, niemniej jednak o naruszeniu godności skazanego, któremu w takich wypadkach służy prawo do ochrony prawnej można mówić wtedy, gdy cierpienia i upokorzenie przekraczają konieczny element cierpienia wpisanego w odbywanie kary pozbawienia wolności, zwłaszcza przy bierności zakładu karnego, który nie dba o poprawę warunków odbywania kary i godzi się na nie.

Apelacja nie zawiera żadnych rzeczowych argumentów mogących podważyć zasadność zaskarżonego wyroku. Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy nie dają bowiem jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że pozwany naruszył dobra osobiste powoda i że działanie pozwanego, z którym powód łączy to naruszenie można zakwalifikować jako bezprawne. Nadto względy, które dawały mu podstawę do postawienia takiej tezy zostały wyłożone przez Sąd w sposób przekonujący i logiczny w oparciu o przeprowadzone dowody i nie zostały przez powoda podważone.

Większość zarzutów powoda odnosi się do złych warunków socjalno - bytowych występujących w Zakładzie Karnym w (...); tymczasem poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika, że w Zakładzie panują surowe warunki, lecz nie dochodzi do naruszenia godności ponad miarę związaną z osadzeniem. Ponadto osadzenie powoda nie miało

cech poniżającego i nieludzkiego traktowania, odbywało się w godziwych warunkach, a wszystkie warunki związane z odbywaniem przez powoda kary pozbawienia wolności były zgodne z przepisami obowiązującymi w służbie więziennej. Strona pozwana podejmowała nadto stosowne działania by poprawić warunki panujące w jednostce.

Powód nie wykazał zatem by warunki odbywania kary pozbawienia wolności miały cechy dręczenia go lub upokarzania oraz naruszały jego godność w stopniu wymagającym udzielenia mu ochrony prawnej na podstawie przepisów art. 23,24 i 448 k.c.

Odnosząc się natomiast do zarzutu naruszenia prawa materialnego wskazać należy, że przedawnienie roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym podlega regułom ustanowionym w art. 442¹ k.c. i wbrew zarzutom skarżącego Sąd Okręgowy nie naruszył wymienionego przepisu, gdyż prawidłowo go zastosował i dokonał jego prawidłowej wykładni.

Wprawdzie kolizję wartości przejawiającej się w pewności stosunków prawnych, chronionej instytucją przedawnienia oraz wartość jaką stanowi prawo pokrzywdzonego do uzyskania ochrony prawnej można w wyjątkowych wypadkach rozwiązywać przy pomocy klauzuli generalnej zawartej w art. 5 k.c., to jednak zważyć należy, że okoliczności przez powoda przedstawione nie są tego rodzaju by zasadnie stawiać zarzut, że pozwany korzystając z zarzutu przedawnienia uczynił to sprzecznie z zasadami współżycia społecznego. Powód nie wykazał, że wcześniej, przed upływem terminu przedawnienia nie mógł wnieść sprawy do Sądu; nie doznał przecież od tego czasu żadnej wyjątkowej przeszkody uniemożliwiającej mu wniesienie sprawy do Sądu we właściwym czasie.

Tak więc, wbrew pogładowi apelującego przedstawionemu w motywach apelacji, brak jest podstaw do przyjęcia, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia może być w okolicznościach rozpoznawanej sprawy uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.). W świetle ugruntowanej linii orzecznictwa, zarzut nadużycia prawa podmiotowego może być bowiem uwzględniony jedynie w wyjątkowych wypadkach, a takie w niniejszej sprawie nie zachodzą.

Z tych przyczyn i na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja podlegała oddaleniu.

Na podstawie § 19 i 20 w zw. z § 11 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461), Sąd Apelacyjny przyznał pełnomocnikowi powoda ustanowionemu z urzędu od Skarbu Państwa kwotę 120 plus 23% VAT w wysokości 27,60 zł, łącznie kwotę 147,60 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Barbara Kurzeja	SSA Iwona Wilk	SSA Jadwiga Galas
---------------------	----------------	-------------------